

İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN EĞİTSEL İNTERNET KULLANIMI ÖZ-YETERLİK İNANÇLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

GÖKHAN BAŞ¹

Özet

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları cinsiyet, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre incelemektir. Çalışma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Niğde il merkezinde bulunan toplam 11 ilköğretim okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya, random olarak seçilen, toplam 248 ilköğretim öğretmeni katılmış olup; araştırmada “genel tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmanın amacına dayalı olarak, yüzde, standart sapma, bağımsız gruplar t-testi, varyans (ANOVA) analizi, Kruskal Wallis-H, Tukey-HSD ve Mann Whitney-U testleri gibi istatistik test teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada veri toplamak için “eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadaki istatistik analizler SPSS 17.0 ile yapılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, ilköğretim öğretmenlerinin “oldukça yeterli” düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına sahip oldukları saptanmıştır. Öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının cinsiyete, mesleki kıdeme ve eğitim durumuna göre farklılaştığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet öz-yeterlik, öz-yeterlik, ilköğretim, öğretmenler

EXAMINATION OF EDUCATIONAL INTERNET USE SELF-EFFICACY BELIEFS OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

The purpose of this study was to analyse the educational internet use self-efficacy beliefs of elementary school teachers with respect to gender, occupational experience and educational level. The study was carried out in the city centre of Nigde from 11 elementary schools in 2010-2011 academic year. Totally 248 elementary school teachers randomly selected participated in the study. The “general survey method” was adopted in the research. In accordance with the purpose of the study, percentage, mean, standard

¹ Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, gokhanbas51@gmail.com

deviation, independent samples t-test, ANOVA (variance), Kruskal Wallis-H, Tukey-HSD and Mann Whitney-U tests were employed in the study in order to examine the data obtained in terms of some variables (gender, occupational experience and educational level). “The educational internet use self-efficacy beliefs scale” was used in order to collect data for the study. For the statistical analyses SPSS 17.0 was used. According to findings of the study, it was seen that elementary school teachers participated in the study have positive educational internet use self-efficacy beliefs. It was also found out that teachers’ educational internet use self-efficacy beliefs statistically differ in relation to gender, occupational seniority and educational level.

Keywords: Internet self-efficacy, self-efficacy, elementary education, teachers.

Summary

Technology has been developing rapidly in recent years (Liang and Tsai, 2008). The significance of technology in education increases paralleled to this development (Tuti, 2005). The use of technology in schools not only increases the quality of instruction, but also helps individuals to learn and use the new technology (Köseoğlu et al., 2007). In this regard, computer technology is said to play a critical and important role in education and instruction process (Akkoyunlu and Kurbanoglu, 2003). Rapid developments in Internet technology have made considerable and dramatic impact on contemporary educational practice (Wu and Tsai, 2006). It is suggested that healthy and effective use of the Internet is related to psychological maturity and self-efficacy (Wang, 2001). In this sense, self-efficacy can be described as an individual's belief in his or her ability to successfully perform tasks of a particular domain (Bandura, 1997). This belief influences individuals' choice of activities, how much effort they will expend, and how long they will sustain effort in dealing with stressful situations (Zimmerman, 1995). In this context, it can be said that social cognitive theory provided a solid theoretical foundation concept of the Internet self-efficacy (Kaya and Durmuş, 2010). Internet self-efficacy is defined as individuals' perceptions and beliefs about their own abilities towards using the Internet (Tsai and Tsai, 2003). Tsai and Tsai (2003) concluded that Internet self-efficacy can foster better information searching strategies and learning outcomes in Internet-based environments. According to Joo, Bong and Choi (2000), Internet self-efficacy is also positively associated with better seeking approaches and learning outcomes derived from the Internet environments. Teachers are using the Internet for educational purposes. For this reason, teachers need to have educational internet use self-efficacy beliefs in order to use the Internet effectively and purposefully. Educational Internet use self-efficacy beliefs are the perceptions of teachers for using the Internet for educational and instructional purposes (Şahin, 2009). Teachers with high level of educational Internet use self-efficacy beliefs use the Internet both for their own educational and occupational development and for the quality of the education that is organised in the classroom by them. When the literature is viewed, it can be seen that there are many studies on the computer self-efficacy (Chao, 2003; Çelik and Bintaş, 2005; Orhan, 2005; Köseoğlu et al., 2007) and Internet self-efficacy beliefs (Oliver and Shapiro, 1993; Wu and Tsai 2006; Abbitt and Keltt, 2007) of teachers. These studies are also on students and pre-service teachers, not the teachers serving currently at schools. However, the number of the studies on educational internet self-efficacy (Şahin, 2009; Kaya and Durmuş, 2010) is very low. These studies are also on pre-service teachers so that studies dealing with the educational Internet use self-efficacy beliefs of teachers serving currently are needed in this regard.

The purpose of this study was to analyse the educational internet use self-efficacy beliefs of elementary school teachers with respect to gender, occupational experience and educational level.

The study was carried out in the city centre of Nigde from 11 elementary schools in 2010-2011 academic year. Totally 248 elementary school teachers randomly selected participated in the study. The "general survey method" was adopted in the research. In accordance with the purpose of the study, percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, ANOVA (variance), Kruskal Wallis-H, Tukey-HSD and Mann Whitney-U tests were employed in the study in order to examine the data obtained in terms of some variables (gender, occupational experience and educational level). "The educational

Internet use self-efficacy beliefs scale” developed by Şahin (2009) was used in order to collect data for the study. For the statistical analyses SPSS 17.0 was used.

According to findings of the study, it was seen that elementary school teachers participated in the study have positive ($X=102,66$) educational internet use self-efficacy beliefs. In studies carried out by Albion (2001), Chao (2003), Abbitt and Klett (2007) and Gürol and Aktı (2010) similar findings were obtained to the related finding of this study. It was also found out that teachers’ educational internet use self-efficacy beliefs statistically differ in relation to gender [$t_{[246]}= -1,483, p<.05$] in favour of female teachers. Female teachers ($X=104,16$) have more positive educational Internet use self-efficacy beliefs than their male ($X=100,37$) counterparts. The finding of the study carried out by Rugayah, Hashim and Wan (2004) is also paralleled to the related finding of this study. Similarly, teachers’ educational internet use self-efficacy beliefs differ statistically in terms of occupational seniority [$F_{[4.243]}= 7,633, p<.05$] in favour of teachers with 1-5 years of teaching experience. Erkan (2004), in his study found out that young teachers have more positive attitudes both in computers and the Internet. This finding is also paralleled to the related finding of this study.

Teachers’ educational internet use self-efficacy beliefs statistically differ in relation to educational level [$\chi^2= 21,157, p<.05$]. It was found out that teachers who have postgraduate level of education and graduate and senior high school level of education differ significantly from each other in favour of teachers with postgraduate levels of education. Peng, Tsai and Wu (2006) found similar finding to the related finding of this study.

Giriş

İçinde bulunduğumuz çağda bilgi ve iletişim teknolojileri alanında çok hızlı ve baş döndürücü gelişmeler yaşanmaktadır (Şahin, 2009). Teknolojik gelişmelerin, insan yaşamına kolaylıklar sağlayıp yaşam standartlarını yükselttiği bir gerçektir (Bektaş ve Semerci, 2008). Teknolojinin tüm alanlarda gelişmesi ve ilerlemesiyle bilişim teknolojileri eğitim alanında gerek amaç olarak gerekse araç olarak, hem yönetimde hem de eğitim-öğretim süreci içerisinde kullanılmaya başlanmıştır (Tuti, 2005). Bilişim teknolojilerinin gelişmesinin aynı zamanda eğitimin niteliğini de olumlu yönde artırdığı kaydedilmektedir. Eğitimde teknoloji kullanımının eğitimin kalitesini yükseltmesinin yanında diğer bir faydası da teknolojiyi tanıyan ve onu kullanan nesillerin yetişmesini sağlamasıdır (Köseoğlu ve diğerleri, 2007). Günümüz koşullarında teknolojinin eğitime etkisi üzerine durulurken ilk akla gelen bilgisayar ve bilgisayar teknolojisinin kullanımınıdır (Çelik ve Bindak, 2005). Bilgisayar pek çok alanda kullanılmakta ve sunduğu pek çok özellikle bireylerin yaşamını derinden etkilemekte ve pek çok yarar ve kolaylığı da beraberinde getirmektedir (Uzun, Ekici ve Sağlam, 2010). Günlük yaşamda pek çok alanda kullanılan bilgisayarların, şüphesiz ki, eğitim-öğretim kurumlarının, yani okulların dışında kalması asla beklenemezdi (Tekinarslan, 2007). Bu anlamda, bilgisayarların eğitim-öğretim sürecinde okullarda her geçen gün giderek daha fazla oranda kullanıldığı kaydedilmektedir (Deniz, 1994). Bu nedenle, bilgisayar ve türevi teknolojiler eğitimin önemli bir konusu haline gelmiştir.

Bunun beraberinde internet de eğitimsel amaçlar için kullanılmakta ve internetin çağdaş eğitim uygulamalarında kullanılması hızla yaygınlaşmaktadır (Gündüz ve Özdiñç, 2008). Alanyazında internet kullanımına ilişkin pek çok araştırma (Scherer, 1997; Anderson, 2001; Akkoyunlu, 2002; Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Oral, 2004; Akkoyunlu ve Yılmaz, 2005; Bayraktar ve Gün, 2007; Huang, 2008; Gürol ve Aktı, 2010; Kaya ve Durmuş, 2010) bulunmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda internetin en çok oranda; iletişim (Akkoyunlu, 2002; Lavano ve diğerleri, 2008), eğlence (Scherer, 1997), eğitim (Scherer, 1997; Akkoyunlu, 2002; Kaya ve Durmuş, 2010), oyun, müzik ve sohbet (Huang, 2008) amaçlı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Türkiye’de de internetin kullanım amaçları üzerine bazı araştırmalar yürütülmüş ve benzer bulgulara ulaşılmıştır (Tekinarslan, 2007; Şahin, 2009). Örneğin, ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada (Orhan ve Akkoyunlu, 2004) öğrencilerin interneti sıklıkla kullandıkları tespit edilmiştir. Yapılan bir başka araştırmada ise (Gündüz ve Özdiñç, 2008), Orhan ve Akkoyunlu’nun (2004) bulgusunu doğrular nitelikte öğrencilerin bilgisayar öz-yeterlik düzeyleri ortanın üzerinde bulunmuştur.

Akkoyunlu ve Yılmaz (2005) tarafından yapılan bir başka araştırmada, öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet kullanımı sıklıkları ve interneti kullanma amaçları incelenmiştir. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının interneti genellikle bilgiye ulaşmak için kullandıkları tespit edilmiştir. Benzer bir biçimde, Oral (2004) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ise öğretmen adaylarının interneti genellikle eğitim-öğretimde, araştırmada ve bilgi paylaşımında kullandıkları bulunmuştur. Orhan ve Akkoyunlu (2004), yaş arttıkça internetin kullanım amaçlarının ve kullanım sıklığının değiştiğini tespit etmişlerdir. Bu araştırmaya göre, yaşla beraber internet kullanımı artarken, interneti kullanma amacı oyun ya da eğlence olmaktan ziyade, bilgiye ulaşma ve araştırma yapma amaçlı olarak değişmektedir. Zira Atav, Akkoyunlu ve Sağlam (2006) yapmış oldukları araştırmalarında internet kullanımının öğretmen adayları arasında çok yaygın olduğunu

(%86,9) ve internetin genellikle bilgiye ulaşma ve araştırma amaçlı olarak kullanıldığını tespit etmişlerdir.

İnsanların bir kısmının interneti problemlili, aşırı veya bağımlılık derecesinde kullandıkları (Kesici ve Şahin, 2010) için internetin işlevsel kullanımı ve bu kullanımın hangi alanlarda olduğu önemli görülmektedir. Çünkü, internetin sosyal, bilgi, serbest zaman ve duygusal fonksiyonlar için kullanılması internetin etkin kullanımına yol açmaktadır. Zira ilgili alanyazın incelendiğinde internetin eğitsel kullanım yönü, daha çok bilgi kaynağı olarak göz önünde bulundurulmuştur. Aslına bakılırsa, öğretmenlerin kendilerini internetin eğitsel kullanımında yetkin olarak algılamaları bu teknolojinin eğitim-öğretim amaçlı olarak yaygın kullanımı açısından önemli görülmektedir (Şahin, 2009).

İnterneti yetkin olarak kullanabilmek için bazı faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin en önemlilerinden birisi ise, hiç şüphesiz ki, “öz-yeterlik” (self-efficacy) kavramıdır. Bandura (1997), öz-yeterlik kavramını bireyin olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi oranda yapabildiğine ilişkin inançları olarak tanımlamaktadır. Zimmerman (1995) ise öz-yeterlik kavramını, bireyin bir işi gerçekleştirebilme ve başarabilme konusundaki yargıları şeklinde tanımlamıştır. Bandura (1997), öz-yeterliğin bir işi yaparken o iş için ne kadar güç harcayacakları ve bu gücü ne oranda koruyacakları hakkındaki tercihlerini etkilediğini belirtmektedir. Öz-yeterlik inancının geçmiş deneyimler, gözleme dayalı deneyimler, ikna süreci, duyuşsal deneyim gibi faktörler tarafından belirlendiği ifade edilmektedir (Cassidy ve Eachus, 2002). Bir diğer taraftan, öz-yeterlik kimileri tarafından bir yetenek olarak görülmektedir; ancak, öz-yeterlik bir yetenek değildir. Öz-yeterlik, belli alanlarda ve durumlarda bireylerin yeteneklerini ve bilgilerini deneyerek yapabileceklerine olan inançlarıdır (Donald, 2003).

Yapılan araştırmalara göre öz-yeterlik bireyin motivasyonu ve başarısını belirlemede önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Kauchak ve Eggen, 1998; Dembo, 2004). Dembo (2004), öz-yeterliği bir termometreye benzeterek, öz-yeterliğin bireylerin çalışmalarını ve öğrenmelerini önemli ölçüde etkilediğini savunmuştur. Bandura (1997), bireyin bir işi başarabilme ile ilgili inancının başarılı bir yaşantı sonucu yükselmesinin, o iş ile paralel olan diğer alanlardaki öz-yeterlik inancının yükselmesini sağlayabileceği üzerinde durmaktadır. Bandura’ya (1997) göre bir iş için gerekli becerilere sahip olmak, o işi yapmaya yetmez. Başarı, bu becerilerin aynı zamanda etkili ve güvenli bir biçimde kullanılması ile gerçekleşmektedir. Bu bağlamda, öz-yerliği etkileyen önemli etmenlerin birisinin deneyim olduğu düşünülmektedir (Akkuyunlu ve Kurbanoglu, 2003). Deneyime bağlı olarak beceriler gelişmekte ve becerilerin gelişmesi ile öz-yeterlik algısı gelişme göstermektedir (Bandura, 1997). Aynı zamanda, bireyin öz-yeterlik inancının performansı ile de ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Lopez ve diğerleri, 1997).

Sosyal psikoloji alanında geliştirilmiş bir kavram olan öz-yeterliğin pek çok alana uyarlandığı ve farklı disiplinlerde kullanıldığı görülmektedir (Akkoyunlu ve Orhan, 2003). İnternet öz-yeterlik inancı da bu çalışmalardan bir tanesini teşkil etmektedir (Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Chao, 2003; Orhan, 2005; Gündüz ve Özdiñç, 2008; Liang ve Tsai, 2008; Şahin, 2009; Bozkurt, Demirer ve Şahin, 2010; Gürol ve Aktı, 2010; Kaya ve Durmuş, 2010). Bu bağlamda, internet öz-yeterliği bireylerin interneti kullanmaya yönelik becerileri hakkındaki algıları ve inançları şeklinde tanımlanmaktadır (Tsai ve Tsai, 2003). Yapılan bazı araştırmalarda (Smith, 2002; Köseoğlu ve diğerleri, 2007; Uzun, Ekici ve Sağlam, 2010) bireylerin teknolojiye karşı olan ilgilerinin, onların bu teknolojilere yönelik öz-yeterlik algılarına olumlu etkilerde bulunduğu saptanmıştır. Bunun yanında, öz-yeterlik inançlarının bireylerin bilgisayar kullanım sıklığı ve başarısını anlamak için önemli bir faktör olduğu

belirtilmektedir (Cassidy ve Eachus, 2002). Bu bulgu, bireylerin bilgisayara yönelik öz-yeterlik düzeylerinin onların bilgisayarını etkin kullanma düzeyleri üzerinde önemli etkilere sahip olduğunu göstermektedir (Abbitt ve Klett, 2007).

Öğretmenlerin öz-yeterlik inançları öğrenciler üzerinde önemli etkilere sahiptir. Zira yapılan araştırmalarda öğretmen öz-yeterliğinin öğrencilerin başarısı (Ross, 1992), motivasyonu (Midgley, Feldlaufer ve Eccles, 1989) ve öğrencilerin kendi öz-yeterlikleri (Anderson, Greene ve Loewen, 1988) üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu göstermektedir (Akt. Gürol ve Aktı, 2010). Öğretmenlerin sahip oldukları yüksek internet öz-yeterlik inancının sınıftaki öğretimi önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir (Abbitt ve Keltt, 2007; Liang ve Tsai, 2008). Özellikle, öğretmenlerin bu anlamda eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına sahip olması önemli görülmektedir. Öğretmenlerin interneti eğitsel amaçlı olarak kullanması hem kendilerinin kendi bilgi ve becerilerini artırmasına, hem de derste internet destekli uygulamalara yer vermesine olarak sağlayacaktır (Aşkar ve Olkun, 2005). İlgili alanyazında bilgisayar öz-yeterlik inançlarına yönelik araştırmalar (Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Chao, 2003; Çelik ve Bintaş, 2005; Orhan, 2005; Köseoğlu ve diğerleri, 2007; Bektaş ve Semerci, 2008; Uzun, Ekici ve Sağlam, 2010) bulunmaktadır. Bunun yanında, internet öz-yeterlik inançlarını ortaya koymaya yönelik araştırmalar da (Oliver ve Shapiro, 1993; Wu ve Tsai 2006; Abbitt ve Keltt, 2007; Gündüz ve Özdiç, 2008; Liang ve Tsai, 2008; Bozkurt, Demirer ve Şahin, 2010; Gürol ve Aktı, 2010; Kaya ve Durmuş, 2010) mevcuttur. Ancak, eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına ilişkin araştırmalar (Şahin, 2009; Kaya ve Durmuş, 2010) çok az sayıda olup, bu araştırmalar da öğretmen adayları üzerinde yapılmıştır.

İlgili alanyazında, görev yapan öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına yönelik araştırmaların çok az sayıda olması, böylesi bir araştırmaya olan ihtiyacı daha da artırmaktadır. Bir diğer taraftan, internet kullanımı ilköğretim düzeyinde derslerin daha görsel ve duyuşsal hale getirilmesinde önemlidir. Bu anlamda, ilköğretim öğretmenlerinin interneti eğitsel olarak kullanmalarının gerek kendi mesleki gelişmelerine, gerekse de sınıftaki öğretim sürecine önemli katkılar getireceğine inanılmaktadır. Bu açıdan, görev yapan öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının incelenmesi anlamlı ve önemli görülmektedir. İlgili alanyazında bu tür araştırmaların çok az sayıda bulunması, bu tür bir araştırmanın yapılmasına yönelik gerekliliği bir kat daha artırmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Yöntem

Bu araştırmada, 2010–2011 eğitim-öğretim yılında Niğde il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları farklı değişkenler açısından karşılaştırılmaktadır. Bu nedenle, yapılan bu araştırma “genel tarama modeli”nde (Karasar, 2005) bir araştırma olup betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Niğde il merkezinde toplam 27 ilköğretim okulunda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Niğde il merkezinde bulunan 11 resmi ilköğretim okulunda çalışan toplam 248 öğretmen oluşturmuştur. Örneklem seçiminde, amaçsal örnekleme çeşitlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş, bu bağlamda evrenin temsil yeteneği göz

önünde bulundurulması okulların seçilmesinde üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin devam ettiği okullarda görev yapan öğretmenler örnekleme seçilmeye çalışılmıştır (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu tür örnekleme yönteminde, problemle ilgili farklı durumların örnekleme alınması nedeniyle, evren değerleri hakkında önemli ipuçları vereceği söylenebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008). Araştırmada toplam 255 öğretmene ölçek uygulanmış, bunlardan 6 tanesi yönergede belirtilen kurallara uygun doldurulmadığı için analiz dışı bırakılarak toplam 248 ölçek değerlendirme kapsamına alınmıştır. Buna göre ölçeklerin geri dönüş oranı % 97,25'dir. Balcı'ya (2004) göre elde edilen bu örneklem oranı "çok iyi" şeklinde değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik nitelikleri incelendiğinde; 150 tanesinin (% 60,48) kadın, 98 tanesinin ise (% 39,51) erkek, 33 tanesinin (% 13,30) 1-5 yıllık, 48 tanesinin (% 19,35) 6-10 yıllık, 72 tanesinin (% 29,03) 11-15 yıllık, 57 tanesinin (% 22,98) 16-20 yıllık ve 38 tanesinin (% 15,32) 20 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olduğu, 68 tanesinin (% 27,41) yüksekokul, 167 tanesinin (% 67,33) lisans ve 13 tanesinin ise (% 5,24) lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları ölçeği" kullanılmış olup, bu ölçeğe ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir.

Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği

İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarını belirleyebilmek amacıyla Şahin (2009) tarafından geliştirilen "Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançları Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, dördümlü Likert tipte geliştirilmiş olup, 28 maddeden oluşmakta ve tek boyutludur. Ölçeğin, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.968, Bartlett küresellik (sphericity) testi sonucu ise 8045.409 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan 28 maddenin faktör yüklerinin 0.526 ile 0.814 arasında değiştiği görülmüştür. Bu ölçekte yer alan 28 madde için madde-toplam korelasyonunun 0.544 ile 0.806 arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin madde analizine bağlı olarak hesaplanan Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0.96 olarak bulunmuştur. Bu ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek toplam puan 140, en düşük puan ise 28'dir. Ölçeğin puanlarının yüksekliği öğretmenlerin interneti eğitsel olarak kullanmada kendilerini yetkin olarak gördüklerini, puanların düşük olması ise öğretmenlerin internet kullanımında yetkinliklerinin düşük olarak gördüklerini göstermektedir. Bu ölçek, öğretmen adayları için hazırlandığından, ölçekte yer alan ve görev yapan öğretmenlere hitap ettiği düşünülmemen (örn. Derste anlatılan ve ilgimi çeken konular hakkında internette detaylı arama yapmak için) 3 madde ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre, ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı yeniden hesaplanmış ve bu değer 0.948, Bartlett küresellik testi sonucu ise 6556.282 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan 25 maddenin faktör yüklerinin 0.540 ile 0.811 arasında değiştiği görülmüştür. Bu ölçekte yer alan 25 maddenin madde-toplam korelasyonunun 0.431 ile 0.871 arasında değiştiği saptanmıştır. Ölçeğin madde analizine bağlı olarak hesaplanan Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0.97 olarak bulunmuştur. Buna göre, değiştirilen bu ölçekten elde edilebilecek en yüksek toplam puan 125 iken, en düşük puan ise 25'tir.

Verilerin Analizi

Çalışma verilerinin analizinde öncelikle, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları ölçeği”ne verdikleri yanıtların aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Ardından, ilköğretim okulu öğretmenlerinin kişisel ve mesleki bazı özelliklerine göre, eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Cinsiyet göre yapılan karşılaştırmalarda bağımsız gruplar t-testi, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine göre yapılan karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ve Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Anlamlı çıkan F değerleri için, ortaya çıkan farkın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey-HSD ve Mann Whitney-U testleri kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları ile ilgili bulgulara, ardından cinsiyet, mesleki kıdem ve eğitim durumu değişkenlerine ilişkin karşılaştırmalara yer verilmektedir.

İlköğretim Öğretmenlerinin Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançları

İlköğretim öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına ilişkin görüşleri “oldukça yeterliyim” ($X=102,66$; $SS=19,72$) düzeyinde gerçekleşmiştir. Tablo 1’de ise katılımcıların eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması ile ilgili t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	X	SS	sd	t	p
Erkek	98	100,37	22,54	246	-1,483	,018
Kadın	150	104,16	17,55			

Öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılabilmesi için bağımsız gruplar t testi yapılmış ve test sonuçları ise Tablo 1’de verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmenlerin lehine [$t_{[246]} = -1,483$, $p < .05$] anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Kadın öğretmenlerin ($X=104,16$) eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına ilişkin aritmetik ortalamalarının erkek öğretmenlerin ($X=100,37$) bu konudaki algılarına ilişkin aritmetik ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının mesleki kıdem değişkeni açısından karşılaştırması yapılmıştır. Bu amaçla, ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının mesleki kıdem değişkeni açısından karşılaştırılması için tek yönlü varyans (ANOVA) analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançlarının Mesleki Kıdeme Göre Karşılaştırılması

Mesleki Kıdem	η	X	SS	sd	F	p	Tukey
1-5 yıl	33	112,4	18,70				
6-10 yıl	48	103,2	22,24				1-2
11-15 yıl	72	103,8	18,94	4.243	7,633	,000	1-3
16-20 yıl	57	104,21	14,68				1-4
21 +	38	88,81	19,00				

Tablo 2’de, öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının mesleki kıdem değişkeni açısından farklılaştığı [$F_{[4.243]}= 7,633, p<.05$] görülmektedir. Ortaya çıkan farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla Tukey-HSD testi yapılmıştır. Tukey-HSD testi sonucunda en fazla düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına 1-5 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenler ($X=112,4$) sahipken, en az düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına ise 21 yıl ve üzeri yıllık mesleki kıdemdeki öğretmenler ($X=88,81$) sahiptir. 2.,3. ve 4. gruptaki öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları arasında fark olmadığı görülmektedir.

Aşağıda ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları eğitim durumu değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi ile karşılaştırılmış ve analiz sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitsel İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Eğitim Durumu	η	X	SS	$X_{Sıra}$	sd	X^2	p	MW-U
Yüksekokul	68	91,2	24,7	92,18				
Lisans	167	106,8	14,5	134,54	2	21,157	,000	1-2
Lisansüstü	13	108,3	8,07	164,54				1-3

Tablo 3’de ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları eğitim durumu değişkenine göre Kruskal Wallis-H testi ile karşılaştırılmıştır. İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları arasında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark olduğu [$X^2= 21,157, p<.05$] görülmektedir. Ortaya çıkan bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucuna göre, ortaya çıkan bu farklılığın 1-2 ve 1-3 gruplar arasında gerçekleştiği görülmektedir. Yapılan analizde ortaya çıkan anlamlı farklılığın lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenlerin lehine olduğu saptanmış olup; lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenlerin ($X=108,3$) eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları lisans mezunu öğretmenlerin ($X=106,8$) ve yüksekokul mezunu öğretmenlerinkine ($X=91,2$) göre anlamlı olarak daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Bir iletişim ve araştırma aracı olarak İnternet öğretmenler tarafından öğretim etkinliklerini desteklemek için kullanılabilir. Aynı zamanda, öğretmenler sınıf içi ve sınıf dışı öğretim etkinliklerini zenginleştirmek ve desteklemek için İnterneti öğrencileri ve meslektaşlarıyla haberleşmede bir iletişim aracı olarak ve ihtiyaç duyduğu elektronik kaynaklara ulaşmak için de bir araştırma aracı olarak kullanabilirler (Tekinarslan, 2007). Öğretmenlerin gerek sınıf içinde, gerekse de sınıf dışında eğitim-öğretim amaçlı tüm etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri için yüksek düzeyde eğitsel İnternet kullanımı öz-yeterlik inançlarına sahip olmaları gerekmektedir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel İnternet kullanımı öz-yeterlik inançlarını farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada öğretmenlerin “oldukça yeterli” ($X=102,66$; $SS=19,72$) düzeyde eğitsel İnternet kullanımı öz-yeterlik inancına sahip oldukları saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, öğretmenlerin İnterneti eğitsel amaçlar için kullandıklarını göstermektedir. Özellikle, öz-yeterlik kavramının deneyim ile birlikte arttığı düşünüldüğünde (Bandura, 1997), İnterneti sağlıklı ve etkili kullanmanın psikolojik olgunlukla ve öz-yeterlikle ilişkili olduğu da belirtilebilir (Wang, 2001). Bu bağlamda, Busch (1995) çalışmasında bilgisayar tutumlarına etki eden en önemli faktörün önceki bilgisayar deneyimi olduğunu bulmuştur. Çavuş ve Gökdaş (2006), öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının temel bilgisayar becerileri ve İnternet kullanımı ile ilgili alınan eğitimin meslekteki başarı ve öz-yeterlik açısından önemini vurgulamışlardır.

Öte yandan, Akkoyunlu ve Orhan (2003) üniversite öğrencileri üzerine yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik öz-yeterlik inançlarını “çoğunlukla” düzeyinde bulmuştur. Benzer bir biçimde Albion (2001), Chao (2003), Abbitt ve Klett (2007) ve Gürol ve Aktı (2010) da yine öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının İnternet öz-yeterlik inançlarını “yüksek düzeyde” bulmuşlardır. Yapılan bir başka çalışmada da (Liang ve Tsai, 2008), öğretmen adaylarının İnternet öz-yeterlik algılarının “yüksek düzeyde” düzeyde çıktığı belirtilmektedir. Alanyazında elde edilen bu bulgular, bu çalışmanın öğretmenlerin eğitsel İnternet kullanımı öz-yeterlik inançlarının “yüksek düzeyde” olan bulgusu ile paralellik göstermektedir.

Araştırmalar, ayrıca, bireylerin bilgisayarı kullanım sıklığının ve yeterli miktarda bilgisayar eğitiminin de bilgisayara, dolayısıyla İnternete yönelik öz-yeterlik algısını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Tsai ve Tsai, 2003). Orhan (2005) ve Gürol ve Aktı (2010) ise, öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik inançları ile İnternet öz-yeterlik algıları arasında anlamlı pozitif yönde bir ilişki saptamıştır. Mesleklerini daha iyi yapmak amacıyla sahip olan öğretmenin farklı kaynaklara ulaşmak durumundadırlar. Bu anlamda, farklı kaynaklara ulaşmada ise İnternet göz ardı edilemez bir araştırma kaynağı konumundadır. O halde, kendisini geliştirmek isteyen öğretmenlerin İnterneti etkili bir şekilde kullanmaları ve İnternete yönelik olumlu eğitsel öz-yeterlik algısına sahip olmaları önemli görülmektedir. Ancak, yüksek düzeyde İnternet öz-yeterlik inancının öğretmenlerin sınıfta İnternet-temelli etkinliklere yer vermesini garanti edemeyeceği; ancak, böylesi bir durumun öğretmenlerin İnterneti kullanarak araştırma ve öğrenme becerilerini geliştirebilecekleri ve İnternete yönelik olumlu tutumlara sahip olmalarını sağlayabileceği belirtilmektedir (Joo, Bong ve Choi, 2000). Bunun aksine, İnternete yönelik olumlu tutum ve öz-yeterlik inancına sahip olan öğretmenlerin İnternet-temelli etkinlikleri er ya da geç sınıflarında kullanmaya yönelik isteklilik duyacakları ifade edilmektedir. İnternet-temelli öğrenme ve İnternet kullanımı

düzeylerinin bireylerin internet öz-yeterliğinin olumlu ve yüksek olduğu durumlarda geçerli olduğu hususu da unutulmamalıdır (Liang ve Tsai, 2008).

Cinsiyet açısından eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarına ait bulgulardan hareketle ortaya çıkan bulgular değerlendirildiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin lehine farklılık yarattığı [$t_{[246]} = -1,483, p < .05$] tespit edilmiştir. İlgili bulgu değerlendirildiğinde kadın öğretmenlerin ($X=104,16$), erkek öğretmenlere ($X=100,37$) nazaran eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına daha yüksek düzeyde sahip oldukları ifade edilebilir. Rugayah, Hashim ve Wan (2004), yaptıkları araştırmada, kadın öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının erkek meslektaşlarına göre daha yüksek düzeyde olduğunu bulmuşlardır. Elde edilen bulgu, bu araştırmanın kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere nazaran daha yüksek düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına sahip olduğu bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Ancak, bu araştırmanın ilgili bulgusunun aksine alanyazında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere nazaran bilgisayara ve internete yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunun bulunduğu araştırmalara da (Deniz, 1994; Akkoyunlu ve Orhan, 2003; Çelik ve Bindak, 2005) rastlanmıştır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları mesleki kıdem değişkeni açısından değerlendirildiğinde, öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının mesleki kıdem açısından anlamlı olarak farklılaştığı [$F_{[4,243]} = 7,633, p < .05$] bulunmuştur. Bu anlamda, araştırmada en yüksek düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına 1-5 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenlerin ($X=112,4$), en az düzeyde eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına ise 21 yıl ve üzeri yıllık mesleki kıdemdeki öğretmenlerin ($X=88,81$) sahip oldukları saptanmıştır. Delvecchio (1995), genç bireylerin bilgisayarla kendilerinden önceki nesilden daha fazla etkileşimde bulunma fırsatına sahip olduklarını ve gençlerin yaşlı kullanıcılardan daha az bilgisayar kaygısına sahip olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, Erkan (2004) ise yaptığı araştırmada genç öğretmenlerin yaşlı öğretmenlere göre bilgisayara daha olumlu tutumlara sahip olduklarını bulmuştur. Alanyazında elde edilen bulgular, bu araştırmanın ilgili bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Zira bu araştırmada da mesleki kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin kendilerinden daha fazla mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerden daha yüksek düzeyde eğitsel internet öz-yeterlik inancına sahip oldukları görülmüştür.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları eğitim durumu değişkeni açısından değerlendirildiğinde, öğretmenlerinin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları arasında eğitim durumu değişkenine göre anlamlı fark olduğu [$X^2 = 21,157, p < .05$] bulunmuştur. Ortaya çıkan bu farklılığın lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenler ile lisans ve yüksekokul mezunu öğretmenler arasında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Araştırmada, lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenlerin ($X=108,3$) eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları lisans mezunu öğretmenlere ($X=106,8$) ve yüksekokul mezunu öğretmenlere ($X=91,2$) göre anlamlı olarak daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Peng, Tsai ve Wu'nun (2006) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, üst sınıf öğrencilerinin internete yönelik öz-yeterlik inançlarının yeni öğrencilere göre daha yüksek düzeyde bulmuşlardır. Demir de (2008), bu bulguya benzer bir sonuç elde etmiştir. O bakımdan, Peng, Tsai ve Wu'nun (2006) ve Demir'in (2008) yaptıkları araştırmalardan elde edilen bulguların bu araştırmanın ilgili bulgusu ile benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Ancak, bu bulgunun aksine, Altun'un (2007) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerilerinin eğitim durumu değişkeni açısından farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenlerin bilgisayarla, dolayısıyla

internetle daha yüksek düzeyde etkileşim halinde buldukları söylenebilir. Zira lisansüstü eğitimi mezunu öğretmenler internette araştırma yapmak ve yeni kaynaklara erişmek amacıyla daha fazla vakit harcamaktalar ve böylece interneti eğitsel anlamda daha fazla kullanma eğilimi göstermektedirler.

İnterneti eğitsel anlamda kullanmaya yönelik öz-yeterlik inançları yüksek olan öğretmenlerin internet tabanlı etkinliklere daha yer vermeleri, interneti daha fazla oranda meslektaşları ile iletişimde kullanmaları, internette daha fazla eğitim ve öğretim amaçlı araştırma yapmaları beklenmektedir (Şahan, 2007). Lisansüstü eğitimi mezun öğretmenlerin bilgisayar ve dolayısıyla interneti eğitim süreçlerinde daha fazla kullanmaları, onların internete ve bilgisayara yönelik daha olumlu öz-yeterlik inançlarına sahip olmalarını sağlamaktadır. Akkoyunlu ve Kurbanoglu'nun (2003) belirttiği gibi, öğretmenlerin internete yönelik pozitif öz-yeterlik inancı geliştirebilmeleri için internete ilişkin bilgi ve deneyim sahibi olmaları gerekmektedir. Busch (1995) da bilgisayar tutumlarına etki eden en önemli faktörün önceki bilgisayar deneyimi olduğunu bulmuştur. Bu anlamda, Aşkar ve Umay (2001), bireylerin bilgisayara karşı öz-yeterlik inançlarının düşük olmasının bilgisayar kullanmadaki deneyimsizlikleri ve az bilgisayar kullanımlarından kaynaklanabileceğini belirtmektedirler. Lisansüstü eğitimi mezunlarının interneti yüksek okul ve lisans mezunu öğretmenlere nazaran eğitsel amaçlı olarak daha olumlu düzeyde kullanmaları bu öğretmenlerin bilgisayarla, dolayısıyla da internetle daha fazla zaman geçirmelerinden ve buradan daha fazla deneyim sahibi olmaları ve daha fazla bilgi edinmeleri ile açıklanabilir.

Algılanan öz-yeterliği yüksek olan birey herhangi bir işin üstesinden gelmek için, düşük olan bireye göre daha çok çaba harcamakta, daha ısrarlı ve daha azimlidir. Ayrıca, algılanan öz-yeterliği yüksek olan bireyler herhangi bir şeyi denemekten, yaşantı geçirmekten düşük olana göre daha az korku duyarlar. Algılanan öz-yeterliği yüksek olan insanlar çevreyi daha çok kontrol edebileceğinden olayların üstesinden gelebilir ve dolayısıyla da yeni şeyleri denemekten korkmazlar (Bandura, 1982). Aynı şekilde, eğitsel internet öz-yeterlik inançları yüksek olan öğretmenlerin, interneti eğitsel amaçlarla etkili ve verimli bir şekilde kullanmaları gerektiği belirtilebilir. Eğitsel internet öz-yeterlik inancı yüksek olan öğretmenler, interneti eğitsel bir kaynak olarak görmekte ve internet teknolojisini gerek kendi mesleki gelişimleri, gerekse de sınıf içi öğretim uygulamaları için etkili bir şekilde kullanmaktadırlar. Bu inanca sahip olan öğretmenler interneti; araştırma yapmak, bilgi kaynaklarına ulaşmak, yeni öğrenme-öğretme yol ve stratejileri bulmak ve öğrenmek, gerek kendi ülkesindeki, gerekse de başka ülkelerdeki meslektaşları ile iletişim kurmak, eğitimsel olay, haber ve mevzuatı yakından takip etmek, eğitimle ilgili çıkan yayınları izlemek ve genel kültür konuları hakkında bilgi edinmek için yararlanmaktadırlar.

Yirmi birinci yüzyılın bilgi teknolojisine ayak uydurabilecek insanları yetiştirme sürecinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu görevi ise, ancak bilgi teknolojisi bilgi ve becerileriyle donanmış öğretmenlerin yerine getirebilecekleri açıktır (Çelik ve Bindak, 2005). Çağımızda bilgi teknolojisinin en son ulaşılmış olduğu nokta ise hiç şüphesiz internettir. Bu bakımdan, öğretmenlerin interneti eğitsel amaçlar için kullanabilmek için internetin eğitsel kullanımına yönelik olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin bu alanda olumlu düzeyde öz-yeterlik inancı geliştirebilmeleri için bilgi ve deneyim sahibi olmaları gerekmektedir. Bu yüzden, özellikle öğretmenlere eğitsel internet kullanımına yönelik hizmet-içi eğitim verilmesi, ayrıca üniversitelerde de öğretmen adaylarına bu alana yönelik eğitim verilmesi yararlı görülmektedir. Araştırmada, genel olarak öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları olumlu düzeyde çıkmasına rağmen, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere nazaran interneti eğitsel amaçlarla kullandıkları tespit

edilmiştir. Bu amaçla, özellikle erkek öğretmenlerin bu alana yönelik eğitimsel geçirilmesi önemlidir. Bir diğer taraftan, genelde 1-5 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin interneti en yüksek oranda eğitsel amaçla kullandıkları tespit edilmişti. Bunun yanında, öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça da, eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançlarının düştüğü görülmüştü. Bu nedenle, özellikle, mesleki kıdemi 20 yıl ve daha fazla olan öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı eğitiminden geçirilmesi ve interneti eğitsel amaçlarla kullanımlarının özendirilmesi gerekmektedir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulguya göre, eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları en yüksek olan grubun lisansüstü eğitimi mezunları olduğu görülmüştür. En düşük eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inancına ise yüksek okul mezunu öğretmenlerin sahip oldukları anlaşılmıştır. Bu amaçla, yüksek okul mezunu öğretmenlerin bu alana yönelik olarak hizmet-içi eğitimden geçirilmelerinde fayda olduğu düşünülmektedir. Akkoyunlu ve Kurbanoglu'nun da (2003) belirtmiş olduğu gibi, öğretmenlerin internete yönelik pozitif öz-yeterlik inancı geliştirebilmeleri için internete ilişkin bilgi ve deneyim sahibi olmaları gerekmektedir. Bu amaçla, ifade edilen öğretmen gruplarının eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inanç düzeylerinin yükseltilmesi için gerek kuramsal gerekse de uygulamalı hizmet-içi eğitim seminerinden geçirilmesi ve interneti eğitsel amaçla kullanabilmeleri için teşvik edilmeleri gerekmektedir. Bir diğer taraftan, Amerika Birleşik Devletlerinde 2000'lerin başında Eğitim Müsteşarı internet ortamında 140 web-sitesini binlerce öğrenme kaynağı ve materyalini öğretmenlerin kullanımına açtıklarını açıklamıştır. Ayrıca, A.B.D. Eğitim Dairesi (U.S. Department of Education), bütün öğretmenlere bir çağrı yaparak, kendi geliştirdikleri ders programlarını, ünitelerini, yazılım ve video-teyplerini internet ortamında birbirleriyle paylaşmalarını istemiş ve buna yönelik internet siteleri kurmuştur (Üre, 2002). Ülkemizde de son yıllarda böylesi girişimlerin yapıldığı görülmektedir, ancak ülkemizde öğretmenlerin yararlanabilecekleri eğitimsel amaçlı internet sitelerinin de çok az olduğu gözlenmektedir. Bu amaçla, öğretmenlerin eğitsel kaynaklara ve materyallere ulaşabilecekleri ve kendi aralarında paylaşım ve iletişim kurabilecekleri internet tabanlı uygulamaların gündeme getirilerek, uygulamaya konulması gerekmektedir. Bunun yanında, öğretmenlerin eğitimsel amaçlı olarak kullanabilecekleri internet temelli etkinlikler geliştirilmeli ve buradan öğretmenlerinin yararlanmaları teşvik edilmelidir.

Bu araştırma, ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenleri kapsamaktadır. Bu amaçla, benzer araştırmalar ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki öğretmen ve öğretim elemanlarıyla da gerçekleştirilebilir. Bunun yanında, bu araştırma genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Bu sebeple, öğretmenlerin eğitsel internet kullanımı öz-yeterlik inançları farklı değişkenler (denetim odağı, kişilik tipleri, mesleki öz-yeterlik inançları, vb.) dikkate alınarak ilişkisel tarama modelinde de gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Abbitt, J. T. ve Klett, M. D. (2007). Identifying influences on attitudes and self-efficacy beliefs towards technology integration among pre-service educators. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 6, 28-42.
- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-8.
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.
- Akkoyunlu, B. ve Yılmaz, E. (2005). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet kullanım sıklıkları ve internet kullanım amaçları. *Eğitim Araştırmaları*, 19, 1-4.
- Albion, P. R. (2001). Some factors in the development of self-efficacy beliefs for computer use among teacher education students. *Journal of Technology and Teacher Education*, 9(3), 321-347.
- Altun, S. (2007). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerileri ve bilgisayar destekli öğretime ilişkin tutumları üzerine bir araştırma (Bartın ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Anderson, K. J. (2001). Internet use among college students: An exploratory study. *Journal of American College Health*, 50(1), 21-26.
- Aşkar, P. ve Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- Atav, E., Akkoyunlu, B. ve Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 37-44.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. (4. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bandura, A. (1982). Self-efficacy mechanism in social agency. *American Psychologist*, 37, 122-147.
- Bayraktar, F. ve Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychology and Behavior*, 10(2), 191-197.
- Bektaş, C. ve Semerci, Ç. (2008). İlköğretim okullarında bilgisayar derslerine ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 195-210.
- Bozkurt, E., Demirer, V. ve Şahin, İ. (2010). Physics teacher candidates' attitudes toward the internet and self-efficacy beliefs in educational internet use. September 24-26. *4th international computer and instructional technologies symposium*, Rixos Hotel, Konya.
- Busch, T. (1995). Gender differences in self-efficacy and attitude towards computers. *Journal of Educational Computing Research*, 12(2), 147-158.
- Büyüköztürk, Ş. ve Diğerleri (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Cassidy, S. ve Eachus, P. (2002). Developing the computer user self-efficacy (CUSE) scale: Investigating the relationship between computer self-efficacy, gender and experience with computers. *Journal of Educational Computing Research*, 26(2), 133-153.
- Chao, W. (2003). Self-efficacy towards educational technology: The application in Taiwan teacher education. *Journal of Educational Media and Library Studies*, 40(4), 409-415.

- Çavuş, H. ve Gökdaş, İ. (2006). Eğitim fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 56-78.
- Çelik, H. C. ve Bindak, R. (2005). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 27-38.
- Delvecchio, J. (1995). *Phobia affects all ages*. Sydney: Morning Herald.
- Dembo, M. H. (2004). *Motivation and learning strategies for college success: A self management approach*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Demir, B. (2008). *Kars ili ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internet tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış araştırma raporu. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Deniz, L. (1994). *Bilgisayar tutum ölçeğinin geçerlik, güvenirlik ve norm çalışması ve örnek bir uygulama*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Donald, M. G. (2003). *Handbook of self and identity*. London: Guilford Press.
- Erkan, S. (2004). Öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumları üzerine bir inceleme. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 141-145.
- Gündüz, Ş. ve Özdiñç, F. (2008). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin internet öz-yeterlikleri. 6-9 Mayıs. *8th international educational technology conference*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eskişehir.
- Gürol, A. ve Aktı, S. (2010). The relationship between pre-service teachers' self efficacy and their internet self-efficacy. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3252-3257.
- Huang, C. (2008). A brief exploration of the development of internet use for communication among undergraduate students. *CyberPsychology and Behavior*, 11(1), 115-117.
- Joo, Y. J., Bong, M. ve Choi, H. J. (2000). Self-efficacy for self-regulated learning, academic self-efficacy, and internet self-efficacy in web-based instruction. *Educational Technology Research and Development*, 48, 5-17.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (15. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kauchak, D. P. ve Eggen, P. D. (1998). *Learning and teaching*. (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kaya, S. ve Durmuş, A. (2010). Pre-service teachers' perceived internet self-efficacy and levels of internet use for research. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 4370-4376.
- Kesici, Ş. ve Şahin, İ. (2010). Turkish adaptation study of internet addiction scale. *CyberPsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(2), 185-189.
- Köseoğlu, P., Yılmaz, M., Gerçek, C. ve Soran, H. (2007). Bilgisayar kursunun bilgisayara yönelik başarı, tutum ve öz-yeterlik inançları üzerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 203-209.
- Liang, J. C. ve Tsai, C. C. (2008). Internet self-efficacy and preferences toward constructivist internet-based learning environments: A study of pre-school teachers in Taiwan. *Educational Technology and Society*, 11 (1), 226-237.
- Lopez, F. G., Lent, R. W., Brown, S. D. ve Gore, P. A. (1997). Role of social-cognitive expectations in high school students' mathematics-related interest and performance. *Journal of Counseling Psychology*, 44(1), 44-52.
- McMillan, J. H. ve Schumacher, S. (2006). *Research in education: Evidence-based inquiry* (6th ed.).

Boston: Pearson Education Ltd.

- Oliver, T. A. ve Shapiro, F. (1993). Self-efficacy and computers. *Journal of Computer-Based Instruction*, 20, 81-85.
- Oral, B. (2004). Öğretmen adaylarının internet kullanma durumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(10), 1-10.
- Orhan, F. (2005). A study on the relationship between initial teacher training students' perceived computer self-efficacy and their teacher self-efficacy as candidate computer teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 21, 173-186.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 26, 107-116.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz-yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3), 86-93.
- Peng, H., Tsai, C. C. ve Wu, Y. T. (2006). University students' self-efficacy and their attitudes toward the internet: The role of students' perceptions of the internet. *Educational Studies*, 32, 73-86.
- Rugayah, H., Hashim, H. ve Wan, N. M. (2004). Attitudes toward learning about and working with computers of students at Uitm. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(2), 3-7.
- Scherer, K. (1997). College life on-line: Healthy and unhealthy internet use. *Journal of College Student Development*, 38(6), 655-665.
- Smith, S. M. (2002). Using the social cognitive model to explain vocational interest in information technology. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 20(1), 1-9.
- Şahan, H. H. (2007). İnternet temelli öğrenme. Demirel, Ö. (Ed.). *Eğitimde yeni yönelimler*. (2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şahin, İ. (2009). Eğitsel internet kullanım öz-yeterliği inançları ölçeğinin geçerliği ve güvenirliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 461-471.
- Tekinarslan, E. (2007). Eğitimde internet kullanımı. Demirel, Ö. & Altun, E. (Eds.). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. (pp. 145-169). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tuti, S. (2005). *Eğitimde bilişim teknolojileri kullanımı performans göstergeleri, öğrenci görüşleri ve öz-yeterlik algılarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tsai, M. J. ve Tsai, C. C. (2003). Information searching strategies in web-based science learning: The role of internet self-efficacy. *Innovations in Education and Teaching International*, 40, 43-50.
- Uzun, N., Ekici, G. ve Sağlam, N. (2006). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 775-788.
- Üre, Ö. (2002). 21. yüzyıl öğretmeni. Sünbül, A. M. (Ed.). *Eğitime yeni bakışlar-1*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Wang, W. (2001). Internet dependency and psychological maturity among college students. *International Journal of Human Computer Studies*, 55(6), 919-938.
- Wu, Y. T. ve Tsai, C. C. (2006). University students' internet attitudes and internet self-efficacy: A study at three universities in Taiwan. *CyberPsychology and Behavior*, 9, 441-450.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. Bandura, A. (Ed.). *Self-efficacy in changing societies*. New York: Cambridge University Press.